

Treść

Od autora 5

Część pierwsza

Finanse i system finansowy 7

Rozdział I. Istota i funkcje finansów w gospodarce socjalistycznej . 8

1.	Istota finansów i przedmiot nauki finansów	8
1.1.	Pochodzenie pojęcia „finanse”	8
1.2.	Pojęcie i istota finansów socjalistycznych	9
1.3.	Przedmiot nauki finansów	13
2.	Funkcje finansów socjalistycznych	15
2.1.	Rozdzielcza funkcja finansów	15
2.1.1.	Istota funkcji rozdzielczej	15
2.1.2.	Finansowe instrumenty kształtowania funduszy odtworzeniowych	17
2.1.3.	Finanse a podział dochodu narodowego	18
2.1.4.	Instrumenty finansowe a działalność inwestycyjna	20
2.1.5.	Finanse a kształtowanie zapasów	23
2.1.6.	Rola finansów w kształtowaniu funduszu spożycia indywidualnego	26
2.1.7.	Finanse w tworzeniu i podziale funduszu spożycia zbiorowego .	30
2.1.8.	Niektóre problemy związane z rozdzielczą funkcją finansów .	31
2.2.	Rozdzielcza funkcja cen	33
2.3.	Kontrolna funkcja finansów	35
2.3.1.	Istota funkcji kontrolnej	35
2.3.2.	Kontrolna funkcja finansów w sferze produkcji materialnej i w działalności nieprodukcyjnej	36
2.4.	Bodźcowa funkcja finansów	40

Rozdział II. System finansowy państwa	44
1. System finansowy jako element nadbudowy	44
1.1. Pojęcie i elementy systemu finansowego	44
1.2. Ogniwa systemu finansowego	47
2. Równowaga i planowanie finansowe	49
2.1. Równowaga finansowa i równowaga ekonomiczna	49
2.1.1. Pojęcie równowagi	49
2.1.2. Luka inflacyjna, nawis inflacyjny i instrumenty antyinflacyjne	51
2.1.3. Luka deflacyjna i instrumenty jej likwidacji	56
2.2. Znaczenie planowania finansowego i rodzaje planów finansowych	57
2.2.1. Uwagi ogólne	57
2.2.2. Bilans wytwarzania i podziału produktu globalnego i dochodu narodowego	60
2.2.3. Bilans finansowy państwa	64
2.2.4. Bilans pieniężnych dochodów i wydatków ludności	68
Literatura do części pierwszej	70

Część druga

Obieg pieniężny i kredyt	73
---------------------------------	----

Rozdział III. Organizacja obiegu pieniężnego	74
---	----

1. Instytucje systemu bankowo-kredytowego	74
1.1. Socjalistyczny system bankowy	74
1.2. Aktualna struktura aparatu bankowego w PRL	76
2. Ustrój pieniężny PRL i sfery obiegu pieniężnego	81
2.1. Obieg pieniężny i ustrój pieniężny	81
2.2. Emisja pieniądza	84
2.3. Sfery obiegu pieniężnego	85
3. Gotówkowy i bezgotówkowy obieg pieniężny	86
3.1. Organizacja obiegu gotówkowego	86
3.2. Organizacja obiegu pieniądza bezgotówkowego	91
3.3. Formy rozliczeń bezgotówkowych	92

Rozdział IV. Kredyt bankowy	100
------------------------------------	-----

1. Istota i funkcje kredytu w gospodarce socjalistycznej	100
1.1. Kredyt towarowy a kredyt bankowy	100
1.2. Funkcje kredytu	102
2. Kredytowanie gospodarki uspołecznionej	105
2.1. Zasady udzielania kredytów	105
2.2. Tryb kredytowania	107
2.3. Polityka kredytowa	109
2.4. Klasyfikacja i rodzaje kredytów bankowych dla gospodarki uspołecznionej	111

3.	Kredyty dla gospodarki nieuspołecznionej i ludności	114
3.1.	Kredytowanie nieuspołeczniionych gospodarstw rolnych	114
3.2.	Kredytowanie nieuspołeczniionej gospodarki pozarolniczej	120
3.3.	Kredyty bankowe dla ludności	123
4.	Oszczędności ludności jako element systemu pieniężno-kredytowego	129
4.1.	Istota i motywy oszczędzania	129
4.2.	Formy gromadzenia oszczędności	132
4.3.	Oszczędności w walutach obcych	136
5.	Planowanie kredytowe	137

Rozdział V. Stosunki finansowe z zagranicą 142

1.	Rozliczenia i kredyt w obrotach międzynarodowych	142
1.1.	Srodki płatnicze w rozliczeniach międzynarodowych	142
1.2.	Operacje dewizowe	144
1.3.	Kredyty w obrotach międzynarodowych	149
1.4.	Planowanie obrotów płatniczych z zagranicą	153
2.	Międzynarodowe instytucje finansowe krajów RWPG	156
2.1.	Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej	156
2.2.	Międzynarodowy Bank Inwestycyjny	158
	Literatura do części drugiej	160

Część trzecia

Budżet i ubezpieczenia 161

Rozdział VI. Budżet i system budżetowy 162

1.	Rola budżetu w gospodarce socjalistycznej	162
1.1.	Pojęcie budżetu i jego istota w gospodarce socjalistycznej	162
1.2.	Funkcje budżetu socjalistycznego	165
2.	Podstawy konstrukcji systemu budżetowego	167
2.1.	Zasady budżetowe	167
2.2.	Struktura budżetu państwa	174
2.3.	Podział zadań pomiędzy budżet centralny a budżety terenowe oraz repartycja dochodów między tymi ogniwami	176
2.4.	Aparat finansowy państwa	183
3.	Procedura sporządzania i wykonywania budżetu państwa	185
3.1.	Tryb oraz zasady opracowywania i uchwalania budżetu państwa	185
3.2.	Wykonywanie budżetu	187
3.3.	Kontrola realizacji budżetu	195
4.	Formy powiązań budżetu z jednostkami organizacyjnymi i zadaniami finansowymi	197
4.1.	Jednostki budżetowe	197
4.2.	Powiązania z budżetem jednostek na rozrachunku gospodarczym	199
4.3.	Zakłady budżetowe	200

4.4.	Gospodarstwa pomocnicze i środki specjalne	202
4.5.	Gospodarka funduszowa	205

Rozdział VII. Dochody budżetu państwa 224

1.	Podstawowe instrumenty gromadzenia dochodów budżetowych	224
1.1.	Ogólna charakterystyka i systematyka dochodów budżetowych	224
1.2.	Podatki jako główne narzędzie gromadzenia dochodów budżetowych	227
1.3.	Oplaty	241
1.4.	Kredyt publiczny	243
2.	Dochody z gospodarki nieuspołecznionej	250
2.1.	Fiskalne i stymulacyjne elementy instrumentów gromadzenia dochodów z nieuspołecznionej gospodarki wiejskiej	250
2.2.	Dochody z nieuspołecznionej gospodarki pozarolniczej	256
2.2.1.	Uwagi ogólne	256
2.2.2.	Opodatkowanie zryczałtowane	257
2.2.3.	Opodatkowanie według zasad ogólnych	262
3.	Dochody budżetowe od ludności	264
3.1.	Przesłanki stosowania obciążeń ludności na rzecz budżetu	264
3.2.	Podatek od wynagrodzeń	268
3.3.	Podatek wyrównawczy	269
3.4.	Podatek od nieruchomości	271
3.5.	Podatek od spadków i darowizn	272
3.6.	Pozostałe lokalne dochody od ludności	275
3.7.	Oplaty jako źródło dochodów budżetowych od ludności	276

Rozdział VIII. Wydatki budżetu państwa 280

1.1.	Funkcje i zakres wydatków budżetu państwa	280
1.1.	Funkcje i zakres wydatków budżetu państwa	280
1.2.	Klasyfikacja wydatków budżetowych	283
2.	Charakterystyka wydatków budżetowych	285
2.1.	Wielkość i struktura wydatków budżetowych	285
2.2.	Podstawowe kierunki i instrumenty dokonywania wydatków budżetowych na gospodarkę narodową	287
2.3.	Wydatki budżetowe na działalność niematerialną	293
3.	Regulowanie i planowanie wydatków budżetowych	299
3.1.	Efektywność wydatków budżetowych	299
3.2.	Instrumenty regulowania i planowania wydatków budżetowych	301

Rozdział IX. System finansowy ubezpieczeń 307

1.	Wiadomości ogólne z zakresu ubezpieczeń	307
1.1.	Istota i funkcje ubezpieczeń	307
1.2.	Klasyfikacja ubezpieczeń	309
1.3.	Niektóre elementy stosunku ubezpieczeniowego	311
1.4.	Ważniejsze rodzaje ubezpieczeń	314

2.	Rola i organizacja systemu finansowego ubezpieczeń	316
2.1.	Finansowe funkcje systemu ubezpieczeń	316
2.2.	Zasady gospodarki finansowej instytucji ubezpieczeniowych w PRL	319
	Literatura do części trzeciej	323

Część czwarta

Finansowanie działalności produkcyjnej w gospodarce uspołecznionej	325
---	------------

Rozdział X. Podstawy organizacji finansów sfery produkcji materialnej 326

1.	Instrumenty finansowe w systemie zarządzania jednostkami gospodarczymi	326
1.1.	Nakazowy i parametryczny system zarządzania jednostkami gos- podarczymi	326
1.2.	Przesłanki i zakres ekonomiczno-finansowej samodzielności przedsiębiorstw	330
1.3.	Rozrachunek gospodarczy a ekonomiczno-finansowa samodzieln- ność przedsiębiorstw	333
1.4.	Formy rozrachunku gospodarczego	338
2.	Syntetyczne mierniki finansowe w zarządzaniu przedsiębior- stwami	340
2.1.	Syntetyczny miernik finansowy a mechanizm ekonomiczno-fi- nansowy przedsiębiorstw	356
2.2.	Rodzaje syntetycznych mierników finansowych	343

Rozdział XI. Problematyka finansowego wyniku działalności jedno- stek gospodarczych 351

1.	Czynniki kształtujące wynik finansowy przedsiębiorstw	351
1.1.	Pojęcie wyniku finansowego	351
1.2.	Wielkość i asortyment produkcji jako wyznaczniki przychodów ze sprzedaży i wyniku finansowego przedsiębiorstwa	353
1.3.	Wpływ cen na wielkość przychodów pieniężnych i wynik fi- nansowy przedsiębiorstw	356
1.4.	Konstrukcja systemu cen	362
1.5.	Koszty jako czynnik kształtowania wyniku finansowego	369
1.6.	Straty i zyski nadzwyczajne a kształtowanie wyniku finansowego	375
2.	Zysk jako regulator mechanizmu finansowego przedsiębiorstw	377
2.1.	Funkcje zysku	377
2.2.	Weryfikacja zysku	379
2.3.	Ogólne podstawy podziału zysku przedsiębiorstw	383
2.4.	Fundusze przedsiębiorstw tworzone z zysku	387
3.	Strata jako wyraz ujemnego wyniku finansowego	394
3.1.	Rodzaje deficytów i ich przyczyny	394

3.2.	Metody pokrywania deficytów przedsiębiorstw	395
3.3.	Straty bilansowe w warunkach ekonomiczno-finansowej samodzielności przedsiębiorstw	396

Rozdział XII. Stosunki podatkowe przedsiębiorstw uspołecznionych z budżetem państwa 400

1.	Ekonomiczne i organizacyjne przesłanki podatkowych powiązań przedsiębiorstw z budżetem	400
1.1.	Podstawy ekonomiczne i charakter podatków od jednostek gospodarki uspołecznionej	400
1.2.	Zagadnienia form opodatkowania przedsiębiorstw uspołecznionych	401
2.	Konstrukcja systemu opodatkowania przedsiębiorstw uspołecznionych	405
2.1.	Podatek obrotowy	405
2.2.	Podatek od płac	413
2.3.	Podatek od nieruchomości	415
2.4.	Podatek dochodowy	417

Rozdział XIII. Finansowanie działalności eksploatacyjnej jednostek gospodarczych 422

1.	Środki obrotowe jako podstawa mechanizmu finansowania działalności eksploatacyjnej	422
1.1.	Pojęcie środków obrotowych i ich ruch okrężny	422
1.2.	Planowanie potrzeb w zakresie środków obrotowych	425
1.3.	Znaczenie szybkości krążenia środków obrotowych jednostek gospodarczych	430
1.4.	Wskaźniki szybkości obiegu środków obrotowych	432
2.	Finansowanie obrotowych potrzeb przedsiębiorstw	436
2.1.	Źródła finansowania środków obrotowych przedsiębiorstw	436
2.2.	Aktualna konstrukcja finansowego układu zasilania przedsiębiorstw w środki obrotowe	441
3.	Kształtowanie wydatków na wynagrodzenia i pozapłacowych funduszy materialnego zainteresowania	453
3.1.	Ogólne przesłanki kształtowania wydatków przedsiębiorstw na płace	453
3.2.	Metody ustalania kwoty wydatków na wynagrodzenia	455
3.3.	Stabilizatory łącznej kwoty wynagrodzeń	459
3.4.	Pozapłacowe fundusze materialnego zainteresowania	464
4.	Instrumenty finansowe kształtowania eksportowej i importowej działalności przedsiębiorstw	467
4.1.	Przesłanki konstrukcji instrumentów finansowych z zakresu eksportowej i importowej działalności przedsiębiorstw	467
4.2.	Parametryczne instrumenty kształtowania decyzji przedsiębiorstw w zakresie wymiany międzynarodowej	469

4.3.	Nieparametryczne instrumenty kształtowania wymiany zagranicznej	477
Rozdział XIV. Finansowanie reprodukcji środków trwałych jednostek gospodarczych		479
1.	Specyficzny charakter krążenia wartości środków trwałych i form ich reprodukcji	479
1.1.	Ekonomiczne i prawne pojęcie środków trwałych	479
1.2.	Zużywanie się i formy reprodukcji środków trwałych	480
2.	Amortyzacja a procesy reprodukcji środków trwałych	483
2.1.	Istota i funkcje amortyzacji	483
2.2.	Elementy systemu amortyzacji środków trwałych	485
2.3.	Gospodarka funduszami amortyzacyjnymi	492
3.	Finansowanie inwestycji jednostek gospodarczych	494
3.1.	Pojęcie inwestycji i niektóre ich przekroje klasyfikacyjne	494
3.2.	Zagadnienia konstrukcji finansowego układu zasilania działalności inwestycyjnej	498
3.3.	Bezwrotne finansowanie inwestycji	500
3.4.	Samofinansowanie inwestycji	504
3.5.	Aktualny system finansowania inwestycji jednostek gospodarczych	507
4.	Finansowanie nakładów na częściową reprodukcję środków trwałych przedsiębiorstw	513
4.1.	Metody finansowania gospodarki remontowej	513
4.2.	Aktualne rozwiązania systemowe z zakresu finansowania remontów	521
Literatura do części czwartej		522